

A LAM Alapítvány 30 éve

Az 1989 után beköszönő átrendeződésben segélyszállítmányok százai érkeztek az országba, így Székelyföldre, Háromszékre is. Az emberek először örömmel fogadták, hisz többnyire szükségük is volt segítségre, később azonban jelentkeztek a függőség jelei, főként vidéken, hagyták a mezei munkát, a háztáji teendőket, szaladtak a szállítmányokhoz, egyféle természetes, alanyi jogon kijáró ajándékot láttak benne. Ennek veszélyét felismerve, az akkori illyefalvi református lelkész, ma az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, Ft. Kató Béla, határozott lépésre szánta el magát. Múltat és jövőt összekötve, olyan intézményesített rendszert vázolt fel, amely a régi rendszer által kierőszakolt passzív, befogadó szerepből kiemelve aktív, cselekvő és sorsát irányító emberekké tudja alakítani a programot felvállalókat. Így tehát, az egykor sikeres gazdaképzés intézményes újraindításának a gondolata először 1990-ben vetődött fel Illyefalván a svájci HEKS (Protestáns Egyházak Segélyszervezete) képviselőinek háromszéki látogatásakor. Helyi szakemberek, valamint a HEKS és a DEZA (a svájci állam felzárkóztatási programja) képviselői megállapították, hogy a kialakuló új birtokviszonyok olyan kihívás elé állítják a gazdákat, amelyet szakmai tudás, tapasztalat és tőke nélkül sem rövid, sem hosszú távon nem tudnak megoldani, ezért a gazdaképzés beindítása nem csak idő-, hanem szükségszerű is. A kezdeményező csoport azt is megállapította, hogy a képzéshez megfelelő stratégia, infrastruktúra és biztos anyagi háttér kell. E feltételek megvalósításáig a HEKS felvállalta mintegy 25-30 fiatal gazda elméleti és gyakorlati képzését Svájcban. **A LAM Alapítvány hivatalos bejegyzése (1992)** megteremtette azokat az intézményes feltételeket, amelyek lehetőséget nyújtottak egy hosszú távú felnőttképzési, szaktanácsadási és hitelezési program kidolgozásához. A gazdaképzés, hitelezés szerves része lett az alapítvány régiófejlesztési programjának.

A program kidolgozását követően, 1991-ben már 30 fiatal háromszéki gazda(-jelölt) vett részt 4 hónapos képzésen Svájcban, ahol elméleti és gyakorlati ismereteket sajátítottak el. Gazdajelölt, hisz volt közöttük értelmiségi is, mérnökök, műszaki szakemberek, sokan közülük ma elismert vállalkozók, állami közintézmények vezetői. A LAM Alapítvány hivatalos bejegyzése (1992) megteremtette azokat az intézményes feltételeket, amelyek lehetőséget nyújtanak egy hosszú távú felnőttképzési, szaktanácsadási és hitelezési program kidolgozásához. A gazdaképzés szerves része lett az alapítvány régiófejlesztési programjának. Ettől az évtől kezdődően 1995-ig a gazdák elméleti képzése a LAM Alapítványnál, a gyakorlati képzés pedig Svájcban történt. Az évek folyamán a képzési program több fejlődési szakaszon esett át, és ezzel párhuzamosan fejlődött a képzést kiszolgáló infrastruktúra is. 1995-ben felépült a LAM Alapítvány tangazdasága, amely által sikerült biztosítani a minőségi gyakorlati képzés feltételeit. Ugyancsak ebben az évben indult be a két éves gazdaképzés, melynek részeként a második évben 4-6 hónapos svájci praktikumon vehettek részt a hallgatók. 1997-ben beindul a többmodulos gazdasszonyképzés, vidéken élő és gazdálkodó lányok, asszonyok számára (sütés-főzés, szabás-varrás, szövés, téli/tavaszi díszek készítése stb.). A képzés időtartama egy év volt. 2000-ben indult be a tanműhely, amely a hallgatók gépészeti képzését szolgálta. 2003-ban a LAM Alapítvány partnerségi kapcsolatot kötött a Bajor Parasztszövetséggel, ezáltal megvalósulhatott a lányok gyakorlati képzése agroturisztikai panziókban, a fiúk pedig különböző profilú gazdaságokban, Németországban is.

A kezdeti időszakban sajátos, svájci sugallatra készült képzési programot kínált az alapítvány, amely valójában a ma törvényileg is szabályozott felnőttképzési elv elődjének tekinthető, hisz akkor is a gyakorlati alkalmazás során elsajátított, megalapozott ismereteken volt a hangsúly, a

mai kétharmad gyakorlat – egyharmad elmélet felépítés alapján. Általános gazdaképzésről volt szó, amelyet a kiválasztott gyakorlati helyszín szakmaspecifikussá tett (állattenyésztés, növénytermesztés, mezőgépezés, sajtkészítés, agroturisztika). Az elméleti képzéseket úgy Svájcban, mint itthon, tömbösítve, egy-egy hétvégén tartották, német nyelvórákkal együtt, hét közben pedig irányított körülmények között dolgoztak a hallgatók. Abban az időszakban államilag akkreditált oklevelet nem lehetett nyújtani, hisz hiányzott ehhez a törvényes keret. Viszont, az egy-két éves program elvégzését követően, azok a gazdák bármelyik mai, 360 órás képzési folyamatot lezáró hallgatóval felvették a versenyt szakmai téren. A 2004. év újabb mérföldkövet jelentett a képzési program fejlődésében. Romániában az elsők között akkreditáltunk három felnőttképzési programot az alábbi foglalkozásokban: **szakképzett növénytermesztő** (OKJ kód 6111.1.1), **szakképzett agroturisztikai dolgozó** (OKJ kód 6111.1.3), valamint **szakképzett állattenyésztő** (OKJ kód 6121.1.1). Az akkreditált képzés végzőseinek már államilag elismert szakképesítési oklevelet állított ki az intézmény. Azóta több szak került bejegyzésre, jelenleg 8 akkreditált szakképesítési tanfolyam és számtalan tematikus képzési csomag gazdagítja az alapítvány képzési kínálatát. **Az elmúlt 29 esztendőben közel 12.000 személy részesült valamilyen képzési, tanácsadási szolgáltatásban.** Természetesen a gyakorlati tudás elve mentén működik ma is az alapítvány, ezt a szellemiséget mindig meg fogja őrizni, hisz közel három évtized távlatában mindig eredményesnek bizonyult.

A LAM Alapítvány pályázati szaktanácsadást is nyújt. Elsősorban a Vidéki Beruházások Kifizetési Ügynökségének (AFIR) pályázataira támaszkodhattak a gazdák, még van néhány tengelyen lehívható összeg az új ciklus beindításáig. A Románia által a 2014-2020-as ciklusra előirányzott 9,363 milliárd euró jelentős részét még mindig nem sikerült teljes mértékben lehívni. Ugyancsak jelentős támogatási alapot jeletettek a magyarországi Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által meghirdetett pályázatok, de újabban a Pro Economica Alapítvány vidékfejlesztési programja is. A nagyobb vállalkozók számára más lehetőségek is adóttak voltak (például a Regionális Operatív Program bizonyos kiírásai stb.). Az alapítvány nemrég zárt le például egy társulási pályázatot (AFIR 16.4), amely révén egy közvetlen (tej-)termelői láncot hozott létre a tejet szolgáltató gazdától a feldolgozón át egy agroturisztikai panzió, vagy helyi értékesítési pontokon keresztül, a vásárló asztaláig (a pályázat címe *MEOLAT – A tej útja* volt), de ugyancsak említésre méltó a több mint 2 millió euró fölötti összeget elnyert humántőke program (POCU) is, amelyet egy nagyváradi székhelyű egyesülettel karöltve bonyolított az intézmény, 32 új vállalkozást hozva létre ezáltal.

Az alapítvány által létrehozott hitelezési részvénytársaságok is jelentős mértékben segítik a régió gazdáit, vállalkozóit. Egyik jelentős tényező, amely megkülönbözteti például az alapítvány által 2005-ben létrehozott LAM Mikrohitel Részvénytársaságot, valamint a 2020-ban létrehozott LAM In-Vest Részvénytársaságot a banki szektortól, pontosan az ügyfélhez való viszonyulása: nem egy konkrét hitelt/terméket értékesítő szervezetről van szó, hanem az ügyfél valós szükségletét meghatározó és orvosló rendszerről. Érdekes, hogy a hitelfelvételi hajlandóság – azaz kockázat vállalás - régióként változó. Például Székelyföldön sokkal megfontoltabban, időben mérve lassabban dönt egy gazda egy hitel felvétele mellett, mint mondjuk a Partiumban. Itt részben kulturális különbségek, részben az aktuális gazdasági helyzet is szerepet játszik. Például a Brassó vagy a Szatmár megyei gazdák – akik a földrajzi adottságot kihasználva évszázadok óta nem csak termeltek, hanem kereskedtek is a termékeikkel – sokkal inkább hajlandóak a gazdaság hitel általi, gyorsabb bővítésére, mint mondjuk az Erdély szívében tevékenykedő mezőgazdászok. **A két részvénytársaság hitelportfóliója meghaladja a 12 millió eurót, és összesen 10 irodával rendelkezik 7 erdélyi megyében.**

A LAM Alapítvány szoros magyarországi, nyugat-európai, szakmai kapcsolatrendszerrel épített ki az évek során. A természetközelség, a minőségi szakképzés, az ökológiai gazdálkodás, a hagyományok örökítésének zászlóvivőjeként ugyancsak gyümölcsöző kapcsolatokat ápol számtalan anyaországi szakmai szervezettel (pl. A Veisz János - Keleti kapu Ökotermesztők Egyesületével, Termék Előállítók Klaszterével, A Pannonforrás Klaszterrel, a Kárpátháló Egyesülettel...). A több évtizedes tapasztalat is megerősítette, nem feltétlenül a több tízezer eurós gépek döntik el az eredményességet egyetlen szakterületen sem, hanem a mögöttük álló EMBER. Teljes fizikai, szellemi és lelki valóságában. Az intézmény jövőjét továbbra is ennek a mottónak a jegyében képzelik el munkatársai: „A fejlődés nem a javakkal kezdődik, hanem az emberekkel”. (Ernst F. Schumacher)

Klárík Attila - igazgató

Alapítvány / Fundație / Foundation

